

TRŽIŠTE FAKTORA PROIZVODNJE

Dr JOVAN ĐURAŠKOVIĆ

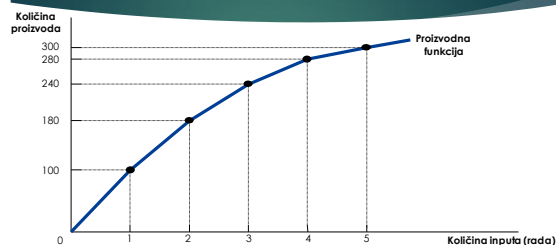
Faktori proizvodnje

- **Faktori proizvodnje** predstavljaju inpute koji se koriste za proizvodnju dobara i usluga
- Tri najbitnija faktora proizvodnje su **RAD, ZEMLJA i KAPITAL**.
- Tražnja za faktorima proizvodnje je **izvedena** tražnja

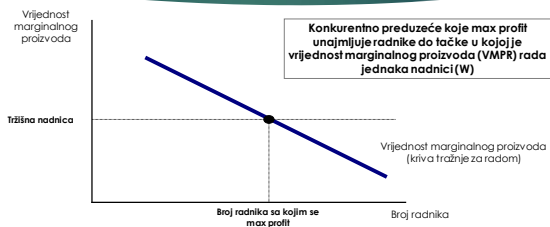
Tražnja za radom

- **Preduzeće** kao **reprezent tražnje za radom**
- Kako konkurentno preduzeće donosi odluku o broju radnika koje će da unajmi?
 - **Proizvodna funkcija**
 - **(Opadajući) marginalni proizvod rada (MPR)**
 - **Vrijednost marginalnog proizvoda rada ($VMPR = P \times MPR$)**

Proizvodna funkcija

Kriva tražnje za radom

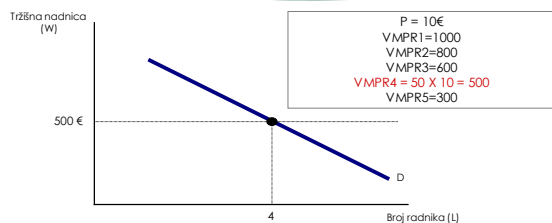
Kriva tražnje za radom - PRIMJER

► Pretpostavimo da je rad jedini input koji koristi savršeno konkurentno preduzeće, koje unajmljuje radnike po nadnici od 500€. Proizvodna funkcija tog preduzeća izgleda ovako:

Broj radnika	Jedinice outputa
0	0
1	100
2	180
3	240
4	290
5	320

► Svaka jedinica outputa prodaje se za 10€. Nacrtajte krivu tražnje za radom tog preduzeća. Koliko bi radnika preduzeće trebalo da unajmi? Pokažite tu tačku na grafiku.

Rješenje

Determinante tražnje za radom

- **Cijena outputa** (veća cijena outputa, povećava VMPR, a time i tražnju za radom)
- **Tehnološka promjena** (povećava VMPR, pa tako i tražnju za radom)
- **Ponuda ostalih faktora** proizvodnje

Ponuda rada

Ponuda rada

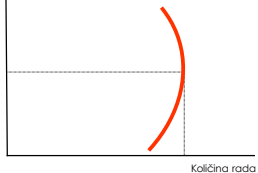
- Izbor između **RADA** i **DOKOLICE**

- Rastuća kriva ponude rada – povećanje nadnica podstiče na povećanje ponude rada

Kriva ponude rada

Nadnica
(cijena rada)

EFEKAT DOHOTKA
(povećanje dohotka motiviše
ljude da rade manji broj sati)

EFEKAT SUPSTITUCIJE
(povećanje dohotka motiviše
ljude da rade više i intenzivnije)

Determinante ponude rada

- Promjene ukusa,
odnosno, stava
prema radu

Determinante ponude rada

► Promjene alternativnih mogućnosti

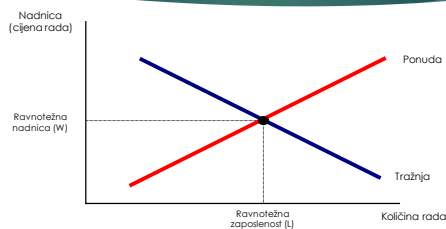

Determinante ponude rada

► Imigracije

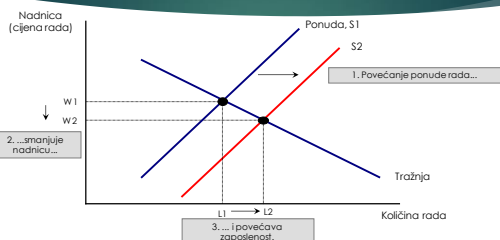
Ravnoteža na tržištu rada

?

- Kada bi se broj stanovnika CG iznenada uvećao zbog migracije (priliva) stanovništva, šta bi se desilo na tržištu radne snage sa nadnicama i zaposlenošću?

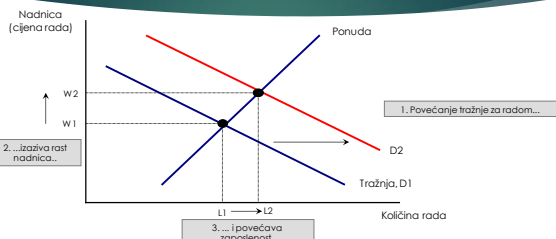
Rješenje

?

- Ukoliko bi porasla cijena proizvoda na tržištu dobara i usluga, kakav bi to efekat imalo na nadnice i zaposlenost na tržištu rada?

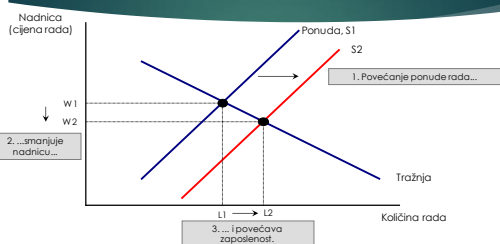
Rješenje

?

- "Godine 1950. na različitim, plaćenim, radnim mjestima bilo je zaposleno 30% žena. Taj broj se 2000. godine povećao na 60%". Prikazati na grafiku.

Rješenje

?

► Pokažite efekat svakog od sledećih događaja na tržište rada u industriji proizvodnje kompjutera.

- a) Univerzitet Crne Gore kupuje kompjutere za sve studente
- b) Veći broj studenata kao glavni predmet bira informatiku
- c) Proizvođači kompjutera grade nove proizvodne pogone